

modarbejde Opgivelsens Aand end det modsatte. Og denne Bevægelse blev jo, som bekendt, i alt væsentligt rejst af Højre. Man kan bebrejde Højre andre Ting, det erkender jeg, jeg er enig med den højt-ærede Minister i, at vi have alle vort Ansvar for denne Sags Behandling, enhver paa sin Maade, men Bebrejdelsen for, at vi have vakt en Opgivelsens Aand, maa jeg vise bort fra mig i alt Fald. Jeg ved godt, at man ogsaa overfor mig personlig har været meget villig til at rette Bebrejdelser for, at jeg i sin Tid er gaaet med til Ting, som man ikke ynder her. Jeg lægger ikke Skjul paa og vil ikke søge at dække over, at jeg har været med og det med god Villie til at træffe private Foranstaltninger, som jeg troede kunde være tjenlige for vort Lands Forsvar. Jeg vil gerne en Gang for alle sige her, hvorfor jeg ikke har skyet at gaa Veje, som jeg godt vidste vilde blive stærkt og tilsyneladende med Føje stærkt kritiserede.

Grunden er denne: Jeg stod den 16. Marts 1864 om Formiddagen paa Sønderborg Kirkegaard og saa, hvorledes de preussiske Granater fra Broager gik over hele den anlagte Skanserække paa Dybbøl Bakke. Jeg var om Natten kommen til Sønderborg — jeg var endnu civil Mand den Gang, Indkaldelsesordren naaede mig først 2 Dage senere — for at hilse paa en Ungdomsven, som jeg gerne vilde se, inden Krigen skilte vore Veje. Op ad Dagen rygtedes det i Sønderborg, at der var sket en uhyre stor og ganske uventet Ulykke ude i Skanserne. En Granat var nemlig gaaet igennem det bekendte Blokhús Nr. 1 Skanse Nr. 2, et Blokhús, hvori der opholdt sig ca. halvtredsindstyve Soldater; de vare saa godt som alle dræbte eller saarede. Man vil kunne forstaa, hvilket Indtryk det gjorde, da denne Meddelelse kom. Jeg var blandt dem, der strømmede ned til Enden af Pontonbroen, da Ægtvognene begyndte at komme med saarede, med Stumper og Stykker af døde fra dette Blokhús. Jeg stod og saa paa det. Det gyste igennem mig, og jeg har aldrig nogensinde — nu er det dog over 40 Aar siden — kunnet faa dette Syn ud af Tankerne. Der stod ved Siden af mig to gamle Underofficerer. Den ene sagde til den anden: „Kan du se, hvad Følgen er af denne dejlige uindtagelige Stilling, som man her har ført os tilbage til? Kan du se, hvad Følgen er af at anvise os disse dejlige saakaldte bombesikre Opholdsrum? Der ser du Resultatet!“ „Men“,

sagde han videre, med en Ironi, der var blodig, „man siger, at der sparedes 700,000 Rigsdaler ved Anlæget af Skanserækken; der ser du Resultatet af denne Besparelse!“

Jeg sagde den Dag til mig selv: Hvis jeg nogensinde i mit Liv — der var den Gang kun liden Sandsynlighed for det — kommer i en saadan Situation, at jeg blot kan lægge to Halmstraa over Kors for at forhindre, at noget saadant skal ske i Fremtiden overfor mine eventuelle Børn eller andre, saa vil jeg gøre det. Der gik imidlertid 20 Aar. Vi kom frem til 1884. Da rejstes der i København af et Par unge Mænd en Bevægelse, vi alle kende under Navnet den frivillige Selvbeskatning. Jeg kom øjeblikkelig mit Løfte til mig selv i Hu og sagde til mig selv: Nu er vist Tiden til at forsøge paa at indfri dette Løfte. Det var Grunden til, at jeg var en af dem, der allerførst sluttede sig til Bevægelsen. Det var Grunden til, at jeg tilsidesatte Hensynet til alt andet, det være, hvad det være vilde, for at være med til at lægge min lille Sten til den Bygning, der skulde og efter min Mening burde rejses til Beskyttelse af vore Sønner. Jeg havde den Gang 6 raske Drengene, som alle havde Udsigt til at kunne blive Soldat. Jeg betragtede det som en yderligere Spore til ikke at skaane mig selv eller noget andet for at fremme det Formaal at undgaa en Katastrofe som den i Skanse Nr. 2 den 16de Marts 1864. Maa jeg blot tilføje, at den unge Mand, jeg var kommen over for at besøge, var i denne Skanse. Han var i det givne Øjeblik i det sprængte Blokhús, han var en af de 11, som kom uskadte ud. Da jeg traf ham om Aftenen, sagde han, at han vidste aldeles bestemt, der var 11, der vare komne uskadte ud, og han mente, der var 57 i alt. Jeg har senere undersøgt det officielle Resultat. Deraf fremgaar, at der var 3 Officerer og 33 Underofficerer og menige, der enten bleve dræbte eller saarede af den Granat, der gik gennem Blokhúset. Jeg skal ikke nu udbrede mig længere derom, men maa sige, at enhver af de Herrer, der havde været i mit Sted den 16de Marts 1864, sikkert vilde have gjort akkurat det samme som jeg.

Jeg kommer saa til det sidste Afsnit af det, jeg har at sige i Dag. Det gælder et Foredrag, de Herrer i Gaar havde den Glæde at høre af det ærede Medlem for Ribe Amts 3die Valgkreds (Jens Busk), som jeg desværre maatte renoncere paa,